

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 20 Februari 1896, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om upphörande af den personliga sjukvårdsafgiften.

(2:a A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 77, har herr *J. Mankell* föreslagit, »att Riksdagen måtte besluta en skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan att snarast möjligt framlägga förslag till afskaffande af den personliga sjukvårdsafgiften på sätt kan finnas lämpligt efter föregående utredning af dess förhållande till öfriga personliga skatter.»

Till stöd för detta sitt förslag åberopar motionären den motivering, som förefinnes i en utaf honom, likaledes vid innevarande års riksdag väckt motion om mantalspenningarnes afskaffande.

Efter att hafva lemnat en framställning om de personliga skatternas uppkomst m. m., anför motionären i sistberörda motion, bland annat, följande:

»Förkastligheten af de personliga skatterna förefaller så påtaglig, att den svårligen af någon rättänkande och förnuftig människa, med ringaste insigt i skatteväsendets beskaffenhet, borde kunna förnekas. En sådan skatteform står i rakt omvänt förhållande till skatteförmågan. Att den fattigaste för sin familj och sina tjenare skall betala samma belopp som milljonären — för att icke tala om aktiebolag och banker, som äro alldeles befriade — synes orimligt. Också hafva de personliga skatterna i de flesta civiliserade länder blifvit afskaffade. Och det är blott med några få stater — år 1878 Ryssland, Sachsen och Frankrike — som Sverige delar den tvetydiga äran af deras bibehållande.

Detta erkändes äfven i princip af den stora skatteregleringskomitén, som helst skulle velat föreslå deras allmänna afskaffande. Men den lät förmå sig att blott delvis tillstyrka en sådan åtgärd af det då praktiska

skälet, att det måhända skulle förefalla nog brådstörtadt att på en gång beröfva staten och kommunen en inkomst af 5 millioner, då så många andra skattelättnader samtidigt ifrågasattes. Vål hade under sådana omständigheter varit, om komitén, med fasthållande af principens rättighet, föreslagit en efter hand skeende afskrifning, liksom med grundskatterna och indelningsverket. Men den föredrog i stället att tillstyrka afskaffandet allenast af några bland de personliga afgifterna, nemligen folkskoleafgiften, skyddsafgiften och fattigvårdsafgiften, jemte ofvan angifna mindre, personella afgifter. Och till försvar för de öfrigas bibehållande anförde den grunder, hvilka väl för hvarje följdriktigt tänkande menniska måste betraktas såsom svepskäl, men hvilka dock sedermera af de personliga skatternas anhängare fått göra tjänst vid hvarje försök till deras afskaffande.

Hvad angår *sjukvårdsafgiften*, så framhöll skatteregleringskomitén, med sin en gång antagna inkonsequens, att denna personliga afgift hvarken var med någon verklig olägenhet förenad eller obillig, då den utgick för ett ändamål, hvars tillgodoseende måste ligga *alla* samhällsmedlemmar lika om hjertat, hvarjemte den gaf en vink om att afgiftens afskaffande måhända skulle påkalla en betänkelig förhöjning af legosängsavgifterna, genom hvilken varning den vann många ytliga betraktare af saken. Med anledning häraf må frågas, om ej en mängd andra samhällsändamål i lika mån måste »ligga alla samhällsmedlemmar om hjertat» utan att därför påkalla en orättvis skatt, och om icke priset på legosängsavgifter skulle kunna bibehållas genom andra inkomsters anskaffande för samma ändamål? Också intygade den ecklesiastikminister, som föredrog skatteregleringskomiténs betänkande och hvilken i stället ville bibehålla den personliga folkskoleafgiften, att af alla till kommunen utgående personliga skatter sjukvårdsafgiften lättast skulle kunna undvaras, i det att derigenom inflytande medel utan större svårighet kunde ersättas genom vanlig landstingsskatt. Må i afseende på denna fråga särskildt hänvisas till herr O. H. Ströms utredning i hans vid 1895 års riksdag väckta motion, n:o 26.

Mer än någonsin torde nu äfven tiden vara inne för de personliga skatternas fullständiga afskaffande. Något, om än otillfyllestgörande, skäl mot deras ersättande medelst inkomstskatt efter fyra eller bevilning kunde möjligen de oprivilegierade jordbrukarne haft att anföra, så länge de voro betungade med grundskatter och indelningsverk. Men sedan de nu blifvit befriade icke allenast från denna skatteform, utan äfven fått skyddstullar, hvilka derjemte kommit landets industriidkare till godo, finnes så mycket mindre skäl för de personliga skatternas bibehållande, som de obemedlade i vida högre mån än förut måste tryckas genom dessa skatters qvarstående, sedan de genom väsentligt höjda förbrukningsskatter nödgats ersätta stats-

kassan de inkomster, som gått förlorade genom de sjelfegande jordbrukarnes och genom industriidkarnes skattelättnader.

Den enklaste och påtagligaste rättvisa måste således förestafva de personliga skatternas snara afskaffande. Härför synes äfven den nuvarande tidpunkten, då så betydliga öfverskott å statsinkomsterna förefinnas, böra anses vara särdeles gynsam. Visserligen kan man säga, att denna omständighet egentligen blott kan hafva omedelbar inverkan på möjligheten af mantalspenningarnes afskaffande, som ingå till statsverket. Men dervid måste likväl erinras, att för de obemedlade, som i främsta rummet tryckas af de personliga skatterna, svårigheten att bära de höjda förbruknings-skatter, som ingå till statsverket, måste minskas genom de för kommunala behof utgående personliga afgifternas afskaffande, hvilket således verkar såsom en skattelättnad med afseende på det totala skattebeloppet till både staten och kommunen.

Oberäknadt rättmätigheten, hafva äfven såsom praktiska skäl för meromnämnda skatters afskaffande blifvit anförda: att de ej tillföra staten eller kommunen några nämnvärda inkomster och ej sällan måste eftergifvas; att dessa inkomster ej oväsentligt minskas genom besväret och kostnaderna för afgifternas beräkning och uppbörd; att deras afskaffande skulle kunna medföra förenklad organisation af landsstaterna och de kamerala verken; samt att de delvis utgå med olika belopp i särskilda delar af riket, hvilket måste kännas så mycket obilligare, som de på somliga ställen bestämmas af de mest bemedlade på fyrktalsväldets grund (se med afseende härå herr T. Zetterstrands vid senaste riksdag i Andra Kammaren väckta motion, n:o 21).»

Genom kongl. kungörelsen den 26 augusti 1873 stadgades, att den så kallade kurhusafgiften skulle upphöra samt att i dess ställe skulle för den allmänna sjukvården inom hvarje län eller sjukvårdsdistrikt utgå af en hvar, som erlade mantalspenningar, en personlig sjukvårdsafgift med ett belopp af högst 50 öre för hvarje skattskyldig af mankön samt med hälften för qvinna, med undantag för Stockholm, hvarest nämnda afgift skulle utgå med högst 1 krona för man och 50 öre för qvinna; och skulle denna afgift företrädesvis användas till beredande af kostnadsfri vård åt veneriska sjuka och till vidtagande i öfrigt af tjenliga åtgärder för den veneriska sjukdomens hämmande. Det med afseende å Stockholm meddelade särskilda stadgandet blef, i öfverensstämmelse med skatteregleringskomiténs i dess den 13 september 1882 afgifna utlåtande angående skatteförhållandena i riket derom framställda förslag, upphäfdt genom kongl. kungörelsen den 1 Juni 1883.

Skatteregleringskomitén, som i öfrigt förordade minskning i de personella skatternas antal, yttrade i berörda utlåtande, i fråga om sjukvårdsafgiften, bland annat följande:

»Afser man då först landstingen och de städer, som ej i landsting deltaga, har komitén ej ansett det vara med någon verklig olägenhet för-enadt eller i någon mån obilligt att bibehålla den personliga skatt, som för närvarande af dem fastställes att utgå för ett ändamål, hvars tillgodo-seende måste ligga alla samhällsmedlemmar, ej minst de obemedlade, lika om hjertat, nemligen den allmänna sjukvården, hvars behöriga upprätt-hållande må hända skulle försvåras eller påkalla en betänklig förhöjning i legosängsavgifterna, om det bidrag, som lemnas genom den nu utgående personliga sjukvårdsavgiften, blefve vederbörande myndigheter undandraget.»

Vid behandling af en under förra årets riksdag väckt motion i ena-handa syfte som nu förevarande yttrade utskottet, att så vidt utskottet hade sig bekant, någon allmän klagan öfver ifrågavarande skatt icke för-sports och att dess allmännyttiga användning torde vara allom klar, hvar-jemte utskottet, gentemot motionärens framhållande af olämpligheten af personella skatter i allmänhet, erinrade om dessa skatters jemförelsevis ringa belopp och deras betydelse derutinnan, att de stärka känslan af sam-hörighet och erinra samhällets medlemmar om de fördelar, som genom dessa skatter beredas dem.

Under anslutning till hvad som sålunda yttrats af skattereglerings-komitén och af nästlidne års bevillningsutskott, får utskottet hemställa,

att herr Mankells förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 Februari 1896.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer

af herrar friherre *von Schwerin*, *Collander*, *Fredholm*, *G. Jansson*, *S. M. Olsson* och *Lundström*:

»Under åberopande af den vid sistlidne års riksdag till bevillningsutskottets betänkande n:o 7, angående upphörande af den personliga sjukvårdsafgiften, af herr *Bokström* m. fl. fogade reservation, hvilken vi anse ega lika stor giltighet nu som då, hafva vi ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den af herr *Mankell* vid innevarande riksdag i ämnet väckta motion, i all synnerhet som i denna motion endast yrkas, att Kongl. Maj:t måtte efter föregående utredning framlägga förslag till afskaffande af den personliga sjukvårdsafgiften.»

Härjemte har herr *Swartling* anmält sin reservation mot vissa delar af utskottets motivering.